

Y Grŵp Trawsbleidiol ar Ganser

Cofnodion y cyfarfod – 18 Tachwedd 2020, 12:00-1:00

Lansio adroddiad y Grŵp Trawsbleidiol ar y Llwybr Canser Sengl

Siaradwyr:

- David Rees AS, Cadeirydd
- Yr Athro Tom Crosby, Rhwydwaith Canser Cymru
- Michelle Mitchell, CRUK
- Chris Haines, eiriolwr cleifion

Ysgrifenyddiaeth:

- Andy Glyde, CRUK
- Caroline Townsend, CRUK

Yn bresennol:

- Alaw Davies
- Andrew Seggie
- Ann Tate (Felindre - Ymchwil Canser Cymru)
- Beard, Sadie (Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol - Cyflawni a Pherfformiad)
- Bethan Hawkes (Cydweithrediad Iechyd GIG Cymru)
- Bethan Jones (Cydweithrediad Iechyd GIG Cymru)
- Callum Hughes
- Calum Forrester-Paton (Sili - Meddygfa Sili)
- Cass Miles
- Chris Rowland
- Claire Donaghy
- Clark, Maggie
- Corrie Drumm
- Davies, Andrew RT (Aelod o'r Senedd)
- Dawn Casey (Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg - Gofal Cleifion a Diogelwch)
- Dean Harris (Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe - Adran y Colon a'r Rhefr)
- Ellen Ferris
- Emily Waller
- Gemma Roberts
- Grace McCutchan
- Greg Pycroft (Rhwydwaith Canser Cymru - Rheolwr Polisi a Materion)
- Jane Armstrong (Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg - Bwrdd Iechyd Lleol (BILI))
- Joanne Ferris
- Judi Rhys
- Julie George
- Karen Seditas
- Lara Eirug (nee Husain)
- Laura Owens (Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro - Gwasanaethau Canser)
- Lee Campbell (Felindre - Ymchwil Canser Cymru)
- Malcolm Mason
- Mandy Edwards (Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan - Treialon Clinigol)
- Margaret Carr
- Marie-Claire Platt (Ovarian Cancer Action) (Gwestai)
- Marion O'Neill
- Martin Fidler Jones
- Martin Rolles (Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe - Oncoleg)

- Matt Sample
- Melanie Simmons (Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe - Gwasanaethau Corfforaethol)
- Rachel Wheadon (Cydweithrediad Iechyd GIG Cymru)
- Rees, David (Aelod o'r Senedd)
- Rhun ap Iorwerth (Aelod o'r Senedd)
- Roebuck, Deborah
- Rosemary Fletcher (Cydweithrediad Iechyd GIG Cymru)
- Ryan Stalley
- Samantha Holliday
- Sara Bale
- Sarah Clark (Old Mill Foundation) (Gwestai)
- Sarah Gray (Bwrdd Iechyd Addysgu Powys – Hwb Corfforaethol)
- Sarbari Gupta
- Shaun Walsh
- Shorrocks, Olivia (Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol - Cyflawni a Pherfformiad)
- Sian Morgan22 (Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro - Geneteg Feddygol)
- Sian Phillips (Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg - Radiolegydd Ymgynghorol)
- Tara White
- Thomas Davies
- Vickie Harding (Cydweithrediad Iechyd GIG Cymru)

Trosolwg o adroddiad y Grŵp Trawsbleidiol ar Ganser:

- Cyflwynodd David yr adroddiad a diolchodd i Andy Glyde o CRUK a Gemma Roberts, gynt o CRUK, am eu gwaith drwy gydol yr ymchwiliad ac wrth gyflwyno'r adroddiad.
- Esboniodd David ei fod wedi siarad â'r Gweinidog Iechyd a chael sicrwydd y dylai'r gwaith ar gynllun canser newydd barhau i gael ei ddatblygu cyn diddymu'r Senedd ar gyfer yr etholiad, er bod y pandemig wedi ei ddal yn ôl.
- Croesawodd David hefyd ddatganiad ysgrifenedig y Gweinidog Iechyd yn cyhoeddi ailddechrau'r llwybr canser sengl gyda tharged perfformiad newydd.
- Nododd David fod y Llwybr Canser Sengl yn fesur cadarnhaol i'w gyflwyno, ac i'w groesawu. Fodd bynnag, mae angen camau pellach i wella diagnosis cynharach o ganser yng Nghymru.
- Mae pandemig COVID-19 wedi cael effaith fawr ar wasanaethau canser, gan darfu'n sylweddol ar ddiagnosis o ganser a thriniaeth.
- Tynnodd David sylw at bedwar argymhelliad yn yr adroddiad:
 - o Strategaeth canser gynhwysfawr newydd
 - o Ailgychwyn y Llwybr Canser Sengl gyda tharged newydd (croesawodd David y datganiad ysgrifenedig yn cyhoeddi bod hyn wedi'i gytuno y bore yma)
 - o Cynllun adfer ar gyfer canser ar ôl COVID-19
 - o Cynllun gweithlu diagnostig newydd

Yr Athro Tom Crosby, Rhwydwaith Canser Cymru

- Rhoddodd Tom fanylion cefndir y Llwybr canser sengl a'r hyn yr oedd yn anelu at ei gyflawni drwy fod yn fesur mwy cywir a thryloyw o amseroedd aros canser.
- Croesawodd Tom y cyhoeddiad gan y Gweinidog a mynegodd ei ddiolch i Lywodraeth Cymru am gefnogi'r llwybr canser sengl.
- Roedd y Llwybrau Cenedlaethol Gorau yn gyfle da i ganfod arfer gorau ac archwilio byrddau iechyd yn erbyn y rhain. Roedd hyn yn cynnwys y cyfle i gynnwys cymorth i gleifion mewn llwybrau hefyd. Maent hefyd yn argymhell y dylid cwblhau'r holl brofion diagnostig a chyfnod o fewn 28 diwrnod a'r llwybr o'r penderfyniad i'r driniaeth i'w gwblhau o fewn 21 diwrnod.

- Tynnodd Tom sylw at y ffaith bod y llwybr cancer sengl yn cynnig set ddata fwy cynhwysfawr i gleifion y gellid ei rhannu yn ôl y math o ganser, amser aros cyfartalog ac ati er mwyn ysgogi gwelliant.
- Ond bwriedir i'r llwybr cancer sengl fod yn fwy na metrig newydd. Yr uchelgais yw gwella diagnosis, gan gynnwys deall y galw a'r capasiti yn well, gweithredu technoleg gwybodaeth newydd, ffyrdd newydd o weithio, ac ati.
- Roedd Llywodraeth Cymru eisoes wedi ymrwymo £3 miliwn y flwyddyn am bum mlynedd, ac rydym ddwy flynedd i mewn i hynny nawr.
- Mae'r Grŵp Gweithredu ar Ganser wedi blaenoriaethu llai o ganserau gastroberfeddol ac ysgyfaint fel meysydd i'w gwella. Mae gwaith eisoes ar y gweill gyda chlinigau diagnostig cyflym, archwiliadau iechyd yr ysgyfaint, a'r Fframwaith ar gyfer Canser mewn Gofal Sylfaenol.
- Dywedodd Tom ei fod yn cytuno â llawer o'r argymhellion yn adroddiad y Grŵp Trawsbleidiol.

Michelle Mitchell, Prif Swyddog Gweithredol, Cancer Research UK

- Croesawodd Michelle yr adroddiad a rhoddodd ymateb CRUK, gan roi cefnogaeth lawn y sefydliad i'r llwybr cancer sengl.
- Tynnodd Michelle sylw at waith CRUK yng Nghymru, gan gynnwys ariannu £4 miliwn o ymchwil.
- Mae COVID-19 wedi cael effaith sylweddol ar ddiagnosis cancer yng Nghymru, gan gynnwys tua 18,000 yn llai o atgyfeiriadau brys lle'r amheuir cancer, rhwng mis Mawrth a mis Awst o gymharu â'r llynedd. Talodd Michelle deyrnged i staff y GIG am eu gwaith.
- Aeth Michelle hefyd drwy effaith y pandemig ar CRUK, gan gynnwys colli incwm oherwydd bod digwyddiadau codi arian yn cael eu canslo a siopau'n cael eu cau.
- Tynnodd Michelle sylw at dri argymhelliad allweddol o adroddiad y Grŵp Trawsbleidiol y mae CRUK yn eu cymeradwyo:
 - o Strategaeth ganser newydd i Gymru
 - o Cynllun adfer ar gyfer cancer ar ôl COVID
 - o Cynllun gweithlu cancer

Chris Haines

- Rhoddodd Chris adroddiad ar ei brofiad o gael diagnosis o ganser yn ystod y 12 mis diwethaf, yn ogystal â'r effaith y mae COVID-19 wedi'i chael ar ei driniaeth.

Trafodaeth

- Soniodd David fod dau fater wedi'u codi nad aethpwyd i'r afael â hwy'n llawn yn yr adroddiad ac y byddent yn haeddu ystyriaeth yn y dyfodol - gofal sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, a phwysigrwydd gweld meddyg teulu cyn gynted â phosibl
- Gofynnodd Greg Pycroft o Ymchwil Canser Cymru beth oedd y camau nesaf ar gyfer yr adroddiad. Ymatebodd David fod ganddo ddadl fer yn y Senedd ddydd Mercher ac y byddai'n codi'r pwyntiau hyn gyda'r Gweinidog bryd hynny. Yng nghyfleuster 'chat' y cyfarfod, dywedodd Olivia Shurrocks o Lywodraeth Cymru fod y Gweinidog Iechyd ac Andrew Goodall wedi derbyn yr adroddiad ac y byddent yn ymateb.
- Mynegodd llawer o bobl eu diolch i Chris am rannu ei stori.
- Dywedodd Tom Crosby ei fod yn teimlo bod mwy i'w wneud hefyd i wneud pobl yn ymwybodol eu bod yn cael eu cyfeirio ar lwybr cancer fel eu bod yn deall y brys a'r angen i fynd i apwyntiadau.